

ESPURNES BARROQUES

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

LA SONOROSA

*¡Asómate a esa ventana!
Pasiones de hombres y mujeres que no saben de música*

Dissabte 15 de maig de 2021, 11.30h.

Obra de Flavià
GUISSONA (SEGARRA)

Amb el suport de:

PROGRAMA

Tomás de Santa María (1510-1570)

“No nieges Virgen preciosa” del Libro llamado *Arte de Tañer Fantasía* (1565)

Diego Ortiz

(c.1510 – c.1576)

“Recercada quarta” del *Tratado de Glosas* (1553)

Juan del Enzina (1498-1529)

“Señora de hermosura” del *Cancionero musical de Palacio*

Anònim s. XVI

“Rodrigo Martínez” del *Cancionero Musical de Palacio*

Cristobal de Castillejo (1490-1550) - text

“Guardame las vacas”

Recreació musical sobre la “Jácara” de Josep Ruiz de Samaniego (fl. 1651-1670)

Text d’Ana Abarca de Bolea (1602-1686)

“A lavar Marica Paños” (Jácara)

José Marín (1618 – 1699)

“Ojos pues me desdeñáis”

Giovanni Stefani (fl. 1618 – 1622)

“De mis Tormentos y enojos” (Españoleta) dels *Scherzi Amorosi* (1622)

Recreació musical sobre models del s. XVII

Textos tradicionals aragonesos i valencians

“Perejil y hierbabuena” (Paradetas)

Luis de Briceño (fl.1610 – 1630)

“Ventecillo murmurador” (Folia) del *Método mui facilissimo para aprender a tañer la guitarra a lo espanyol* (1626)

Anònim s. XVIII

“Yo joven e ignorado” de l’arxiu de la Catedral de Bogotà

Recreació musical sobre models del s. XVII

Text de l’entremès *El Novio de la Aldeana* (1723): “¡Asómate a esa ventana!”

Durada aprox.: 60’ sense pausa

NOTES AL PROGRAMA

L'any 1565, Tomás de Santa María descrivia al seu tractat *Arte de tañer fantasia* un procediment d'harmonitzar la veu de l'alto “*que es comúnmente usado en canciones y villancicos por hombres y mujeres que no saben de música*”. Amb aquesta descripció, probablement es referia a una manera de cantar a tres veus que era tan senzilla com efectiva, i que era emprada pels músics que no sabien cant d'orgue (solfeig) ni contrapunt.

La practicitat i la bellesa assolibles amb la tècnica descrita per Santa María (més simple que la del contrapunt dels mestres de capella de l'època), trobarien en la guitarra i en la viola de mà (*vihuela*) un terreny fèrtil on desenvolupar-se, ja que permetia fàcilment la improvisació. Així mateix, els compositors de teatre també empraren els procediments descrits per Santa María per a musicar els seus textos, i el terreny de la dansa també fou de manera semblant en aquesta font musical. Aquest fenomen, cada cop més estès, acabaria generant una matriu rítmica, melòdica i harmònica que cristal·litzaria en diferents aires i estils similars durant les dècades posteriors. Entre ells, el més destacat era la Follia, del qual es desprengueren altres aires com la Jácara, el Fandango i l'Espanyoleta, entre altres.

La fórmula descrita per Tomás de Santa María es pot apreciar clarament en les tres primeres peces de l'espectacle: la “Recercada cuarta” de Diego Ortiz, “Señora de hermosura” de Juan del Enzina i “Rodrigo Martínez” de compositor anònim i recollida al *Cancionero Musical de Palacio*. En aquestes peces, es documenta de manera fidel la descripció que fa Santa Maria en el seu tractat, i són el preàmbul idoni de les següents peces del programa. Cançons com “De mis tormentos y enojos”, “A lavar marica paños” o “Perejil y hierbabuena” són peces recreades a partir de models musicals de diferents fonts, ja que només se n'han preservat els textos i, en alguns casos, la xifra de la guitarra (és a dir, els acords, tal com és habitual en els cançoners de grans *hits* del pop rock dels nostres dies). Finalment el fandango “¡Asómate a esa ventana!” tanca el recorregut històric dels aires derivats dels primers fabordons o obstinats, i és una recreació d'un fragment de l'entremès *El novio de la aldeana* de 1723, on apareix per primera vegada la paraula “fandango” associada a una forma musical.

En un recorregut com aquest, no podia faltar-hi la cèlebre tonada “Guárdame las vacas”, al qual el gran vihuelista granadí Luys de Narváez va dedicar les seves “diferencias”. Aquestes “diferencias” són un exemple paradigmàtic d'allò que explica el *Diccionario de Autoridades* de 1739, a l'entrada relacionada amb la música, on defineix el terme “*diferencia*” com “los diversos modos de tocar un mismo tañido”, que és allò que en llenguatge musical modern anomenaríem “variacions”.

NOTES AL PROGRAMA

Bona part de la pràctica de la música popular dels segles XVII i XVIII a la península ibèrica, es va definir a partir dels “sones”, descrits a les fonts de l'època com “*una manera de tocar con ciertas características específicas de ritmo, armonía, estructura y contorno melódico*”. És sobre aquests “sones” que es va desenvolupar la idiomàtica pròpia de la guitarra mitjançant la improvisació i la creació de gloses i diferències. Gràcies a aquests procediments compositius (allunyats, com dèiem, de la rigorositat contrapuntística d'altres tècniques de composició), la dansa i el cant van desenvolupar una idiomàtica pròpia que va evolucionar de forma paral·lela. Així, les mudances i les cobles van esdevenir termes homòlegs, creant una matriu tan complexa com indivisible que va sustentar la manera de fer música de les catedrals, les corts i els teatres de la península ibèrica de fa quatre segles.

Aquest espectacle pretén apropar-se als orígens de la pràctica musical de la guitarra des de la improvisació i la creació, respectant la relació simbiòtica entre dansa, poesia i música. Jácaras, folias, passacalles, fandangos i molts altres aires ens permetran fer-nos un retrat de la guitarra del barroc, de la seva pràctica i del seu entorn. Els convidem a seguir-nos en el temps i a *asomarse a esa ventana...*

Edwin Garcia

BIOGRAFIES

Soledad Cardoso, soprano

Jaime Puente, dansa i castanyoles

Lixsania Fernández, viola da gamba

Marc Clos, percussions

Edwin García, guitarra barroca i direcció

LA SONOROSA

La Sonorosa és una agrupació que proposa noves maneres de reconstruir i interpretar el repertori ibèric dels segles XVII i XVIII. Els seus integrants són professionals especialitzats en la interpretació de música i dansa històrica, formats en importants centres internacionals. Han participat en diversos festivals especialitzats en música i teatre històrics com el Festival de Música Antiga dels Pirineus, Festival Maremusi-cum, Ciclo Coliseo Clásico del Real Coliseu de Carlos III (San Lorenzo del Escorial), Festival Tiana Antiga, Festival internacional de guitarra Ex-Corde, Festival Enclaves, etc., així com en el cicle de concerts del Museu Nacional de Colòmbia.

La Sonorosa ofereix espectacles vius i frescos mantenint la fidelitat documental en la interpretació musical i incorporant elements de la dansa, la literatura i la iconografia històricament informada, en les seves propostes escèniques. El 2018 va publicar per al segell La Mà de Guido el seu primer treball discogràfic, titulat *Vida Bona* dedicat a Luis de Briceño, guitarrista i mestre de música de començaments de segle XVII.

BIOGRAFIES

SOLEDAD CARDOSO, soprano

Nascuda a l'Argentina, després d'obtenir diversos primers premis en concursos nacionals i internacionals es va traslladar a Espanya, on va ser deixeble d'Alfredo Kraus i Teresa Berganza a l'ESM Reina Sofia, rebent de mans de Sa Majestat la Reina la distinció d'alumna més destacada de la càtedra. Ha participat en diverses òperes, en coliseus com l'Òpera de Lió, Teatre dels Camps Elisis de París, Teatro Real de Madrid, etc. essent dirigida per batutes com William Christie, Martin Haselböck, Antoni Ros Marbà, Víctor Pablo Pérez, Jesús López Cobos, Alberto Zedda, etc. Reconeguda intèrpret del repertori dels segles XVII i XVIII amb criteris històrics, va ser seleccionada per William Christie per integrar Le Jardin des Voix i realitzar una gira europea amb Les Arts Florissants. Ha realitzat gravacions per a diversos segells discogràfics, entre els quals Harmonia Mundi, Glossa, Alpha, Naxos, Columna Música, o Cobra Records.

JAIME PUENTE, dansa i castanyoles

Neix a Madrid i està titulat pel Reial Conservatori Professional de Dansa de Madrid en Dansa Espanyola, Coreografia i Tècniques d'Interpretació de la Dansa. Com a ballarí de dansa espanyola i especialista en Dansa Tradicional, desenvolupa la seva activitat professional en nombroses companyies, com ara Ibérica de Danza, Ballet Folclórico de Madrid, Razas, Ballets de Maria Rosa, Luisillo, Carmen Cubillo, Antonio Márquez i Carmen Cantero. En l'especialitat de dansa històrica estudia Renaixement italià i francès i Dansa barroca espanyola i francesa amb Mª José Ruiz Mayordomo, Marta Guisado, Lieven Baert, Barbara Sparti, Ana Yepes, Françoise Denieau, Bruna Gondoni i Cecilia Gracio Moura, i ha col·laborat amb prestigioses companyies de l'àmbit nacional com Esquivel, La Española, Orfeu, Xuriach, Barroc Ballet i Axivil i amb companyies europees com La Cetra d'Orfeo. Ha desenvolupat la seva activitat coreogràfica en companyies com el Ballet Español de Carmen Cantero, Companyia de Lieven Baert, La Musgña i Feten Feten.

EDWIN GARCÍA GONZÁLEZ, guitarra barroca i direcció

Neix a Bogotà (Colòmbia) el 1980. Comença la seva formació musical a la Pontifícia Universitat Javeriana de Colòmbia, on l'any 2004 obté el títol de grau superior en guitarra clàssica. Des d'aquest moment inicia la seva formació en l'especialitat d'instruments antics de corda polsada de manera autodidacta i l'any 2006 es desplaça a la ciutat de Barcelona per complementar els seus estudis en aquesta àrea. El 2012 obté el grau superior en instruments de corda polsada de música antiga a l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC) sota la direcció de Xavier Díaz Latorre, i el 2015 cursa el Màster en interpretació de música antiga i musicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha col·laborat amb agrupacions com Les Talens Lyriques, Los músicos de su Alteza, l'Orfeó Català, la Compañía Nacional de Teatro Clásico de Madrid, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu, La Dispersione, Vespres d'Anardi, etc. En l'actualitat es dedica a la interpretació històrica de la tiorba i de la guitarra barroca i a la investigació sobre la música ibèrica sense notació musical dels segles XVII i XVIII. És director i fundador de l'agrupació La Sonorosa.

Col·laboradors i patrocinadors

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · El Monegal · Espar Sala · Gestoria Mas · AGECEC
Ganiveteria Pallarès · Alapont SA · Tallers Ballús · Òptica Jané · Fruits Taribó · Joviat
Knauf · Tegecom · Porc de Palou · Comalats · Caves Maria Rigol Ordi · Underground
La Diferenta · Celler del Miracle · Celler Grau i Grau · Celler Can Serra dels Eixibis
Celler Collbaix – El Molí · Un Pam de Terra · Cerveses La Guineu · Cerveses La Pirata
Fundació Casa Dalmases · Pastisseria Camps · Pastisseria Sant Antoni · La Garbiana
Fleca de la Font · Cafès Gener – November Tea · Oli Migjorn · Formatgeria El Miracle
Xocolates Oro Vivo · Xocolates Aynousé · La Llorença · Parc de les Olors de Claret
Biolord · La Cuina del Ganxet · Restaurant Casal de Castelltallat · Hotel Bremon
Oficina de Turisme del Miracle · La Farga del Solsonès · Piano Bages
Associació d'Amics de Vergós Guerrejat · Vidres Solsona · Conservatori de Manresa